

Honor de cavalleria

Albert Serra, 2006

La inacció des del punt de vista nostàlgic d'un Quixot de capa caiguda i d'un Sancho tot bondat que no acaba de comprendre.

Silenci i austeritat: joia?

Amb una austeritat propera als mites recreats per Pier Paolo Pasolini (incloent la passió de Crist segons Sant Mateu) i amb unes atmosferes contemplatives que recorden el millor nihilisme de Werner Herzog, Albert Serra ens proposa un viatge a l'essència d'un Quixot decadent. El punt de partida és la fi de les aventures imaginàries del *ingenioso hidalgo* i del seu estimat escuder Sancho Panza. L'acció és nul·la. Quixot, vell i cansat, tot i continuar profundament immers en la seva bogeria, sembla deixar entreveure certa darrera lucidesa. La seva mirada és una mirada nostàlgica, però ja no només la d'aquells que han viscut el món fabulós de la imaginació llibresca... Aquest cop la seva nostàlgia amaga quelcom de més vital: la presència discreta de la mort. I no és contradicció tornar-se nostàlgic tot posant la mirada en un futur proper i inevitable. Quan els ulls ja no ho poden suportar més es refugien en la memòria; la pèrdua d'esperança es com-

plementa amb les visions de fets passats o imaginaris. I al costat d'aquest home silenciós, contemplatiu, amb marcades actituds místiques, roman sempre el seu fidel Sancho, l'escèptic, l'irònic, aquell qui va anomenar Quixot el cavaller de la trista figura... Sancho, aquell que començà la travesia per sortir de la rutina, per divertir-se, i essent perfectament conscient de que el seu amo no estava massa bé del cap ja de bon principi. Però en aquesta pel·lícula sembla que la compassió s'hagi apoderat del seu cos gras i rodó. La seva massa corporal és ara més que mai pura bondat i no només greix de sarcasme, d'estupidesa castisa o de realisme pràctic. Ha deixat de ser exclusivament un patge per convertir-se en deixeble i fins i tot fill de Don Quixot, un fill comprensiu en els deliris del seu pare, del vell que li ha ensenyat les bondats de la vida honorable de la cavalleria i que li ha mostrat les virtuts de la natura; la creació del Totpoderós. Sancho és un nen gras... Sancho calla i escolta el seu mestre... Quixot

l'apostrofa contínuament: Sancho... Sancho... Sancho... Sancho fins a l'extenuació, fins a la impaciència de l'espectador... I Sancho, qui sembla contagiats de la tristesa, gairebé sempre mut, respon a les apel·lacions del seu senyor, potser conscient de que ell és l'únic que el comprèn, el seu darrer bastó per caminar, la mà que el vesteix i desvesteix, la que l'ajuda a muntar a cavall o bé a embeinar l'espasa.

Quixot i Sancho, l'un l'ombra de l'altre; les dues versions oposades i complementàries del casticisme espanyol; els arquetips de l'essència més hispànica (a la que realment no escapen molts catalans) són pràcticament els dos únics personatges que habiten unes terres poc manegues (més aviat mediterrànies) plenes de vegetació... Sembla com si les aventures (les que ja no veurem) haguessin pres forma a terrenys secs, en escenaris plans (allà on la imaginació hi feia falta), però ara l'acció s'apropa al mar, a la desembocadura, a la mort *manriquenya* on tots els rius hi van a parar i la queda estimulada pels

seus corrents. La natura pren el protagonisme, tot acompanyant aquestes dues ombres (o eserpents). De nit els grills, de dia les cigales... Tots fan honors amb el seu cant als salts d'aigua, als arbres, als cels que plouen, a les postes i sortides del sol... Només queda la contemplació. I de sobte apareix l'Albert Pla, fent d'entrevistador o potser de senyor feudal o de caminant i cavaller... Tan se val l'excusa... I torna a girar l'escena entorn de Sancho... ¿Per què el segueixes, Sancho?

Amb aquesta pel·lícula, que segurament es farà aburrida per a la majoria d'espectadors i d'aquells a qui el silenci no el hi diu gran cosa (perquè potser tampoc ells tenen res a dir ni a pensar i menys avui dia amb tantes presses), se suma a la llista de films que tracten el tema del famós anticavaller (en la que destaquen la del rus Kozintsev –autor també d'un Hamlet– o la de Gutiérrez Aragón. En aquest sentit, la pel·lícula resulta ser força coherent amb el llibre, ja que del que es tracta és de fer un antiQuixot (igual que Cervantes va fer una novel·la anticavalleresca), una deconstrucció intimista d'un personatge que habitualment queda retractat només en el seu aspecte de llunàtic aventurer. A Honor de Cavalleria continua tenint aquest paper de llunàtic, però sense hipèrbole. Albert Serra deixa reflexada la bogeria lúcida de Don Quixot (no en va la presència d'un altre boig il·luminat com l'Albert Pla) i la seva actitud sensata respecte a la vida i la Natura: una actitud realment honorable; de cavaller. Sancho seu al seu costat i finalment sembla comprendre. Tot i així no evitarem algun badall i certa tendència a intuir quelcom de pretencions en tot plegat. Però només ens queda la sospita.

Fitxa tècnica

Tècnics

Director: Albert Serra
Guió: Albert Serra; basat en un argument d'Albert Serra, Jimmy Gimferrer i Montse Triola; a partir de la novel·la *El ingenioso hidalgo Don Quijote de La Mancha* de Miguel de Cervantes.
Productor: Albert Serra
Muntatge: Ángel Martín
Fotografia: Christophe Farnarier y Eduard Grau
Música: Ferrant Font
Disseny de producció: Jimmy Gimferrer
Nationalitat: Espanya
Durada: 111 minuts

Actors

Lluís Carbó (Don Quijote)
Lluís Serrat (Sancho)
Glynn Bruce
Lluís Cardenal
Bartomeu Casellas
Jimmy Gimferrer
Xavier Gratacós
Eliseu Huertas
Enric Juncà
Josep Pagès
Jordi Pau
Rufino Pijoan
Eduard Sancho
Jordi Sancho
Albert Pla.

Filmografia

2006
Honor de cavalleria